

Mutluluk: Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Hemşireliği Tercih Ettikleri için Mutluluk/Mutsuzluk Nedenleri

Happiness: Reasons for Happiness or Sadness in Nursing Students

BİRGÜL VANLIOĞLU*
ZEHRA KAN ÖNTÜRK*
FATMA ETİ ASLAN*

Geliş Tarihi: 16.07.2010, Kabul Tarihi: 17.09.2010

ÖZET

Amaç: Mutlu insanlar, evlilik, arkadaşlık, kazanç, iş performansı ve sağlık gibi yaşamın pek çok alanında başarılı olmaktadır. Çalışma özel bir üniversitenin hemşirelik bölümü 1. sınıf öğrencilerinin hemşireliği tercih ettikleri için mutluluk/mutsuzluk nedenlerini belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan çalışma, 07-12 Ocak 2010 tarihleri arasında İstanbul'da bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yapıldı. Çalışmanın evreni ve örneklemini, 2009 yılındaki Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) sonucunda, ilgili Üniversite'nin Hemşirelik bölümüne yerleşen 100 öğrenci oluşturdu. Veriler öğrenci bilgi formu ve mutluluk durumlarını belirlemeye yönelik geliştirilen iki açık uçlu sorudan oluşan form ile toplandı. Bulgular, yüzdelik dağılımı ve ortalama olarak verildi.

Bulgular: Öğrencilerin %89'u (n=89) hemşire olacakları, %46.1'i (n=41) insanlara yardım etme konusunda görev alacak olmaları, %20.2'si (n=18) hemşireliğin "hayal ettikleri meslek" olarak görmeleri nedeniyle "mutlu" olduklarını ifade etti.

Sonuç: Araştırma sonucunda henüz mesleğin başında olan hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bölümünde eğitim almak, gelecekte hayallerindeki mesleği yapacak olmak ve kendilerini mutlu edecek bir meslekte görev alacak olmaktan mutlu oldukları belirlendi. Bu sonuçlara dayanarak örneklemini oluşturan hemşirelik öğrencilerinin başarılı birer hemşire olacağı düşünülebilir.

Anahtar sözcükler: Hemşirelik; hemşirelik öğrencileri; mutluluk.

ABSTRACT

Objective: Happy people are successful in many areas of life like marriage, friendship, income, job performance and health. This study was done to determine the reasons for happiness or unhappiness of freshman students who have chosen to study nursing in a private university in Istanbul.

Method: This descriptive research was conducted between 7th and 12th of January, 2010 in Istanbul. The population and sample of the study was composed of 100 students who chose to study in the university's nursing department in the 2009-2010 academic year after the Student Selection Examination (SSE) in 2009. The data were collected through a student identification form and a survey which was developed for determining the status of happiness. Evaluations were given as percentages.

Results: 89% of students (n=89) reported that they were "happy" because they would become a nurse in the future. 46.4% of students (n=41) reported that they were happy because they would be working in a job where they will be helping people. 20.2% of students reported that they were happy because nursing is their "dream job".

Conclusion: It was determined that nursing students beginning their education in the nursing program were happy because they will be working in their dream jobs in the future and because they will be working in a job which will make them happy. Based on these results, it is expected that the nursing students who participated in the research will become successful nurses in the future.

Key words: Nursing; nursing students; happiness.

* B Vanlioğlu, Uzm. Hemşire - Z K Öntürk, Araş. Gör. - F E Aslan, Prof. Dr. Acibadem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Fevzi Çakmak Cad., Gülsuyu Mah., Divan Sokak No:1 Maltepe/İstanbul Tel.: 0 216 458 08 20 Faks: 0 216 589 84 85 e-posta: zehra.kan@acibadem.edu.tr

Giriş

Insan, doğumundan ölümüne kadar hep mutlu olmak arzusu içerisinde. Mutluluk insanın yaşamının amacı ve anlamıdır. Bu nedenle de, daima ona mutluluğu yaşatacak bilgiyi arar. Modern dünyada teknolojinin ve bilimin ilerlemesi ile insanın mutluluğunun artacağı düşünülmüştür.^[1] Oysaki teknolojinin ilerlemesi insanın mutlu olmasına vesile olmamış, aksine kaygı, sıkıntı ve stresinin artmasına neden olmuştur.^[2] Bu ortam içerisinde insan kendisini mutlu edecek her yöntemi kullanmaya çalışmıştır. Kişileri mutluluğa götürecek çeşitli formüller üretilmeye çalışılmış ve bu formüllerle ilgili yöntemler ve kitaplar tüm dünyada oldukça ilgi görmüştür.^[3,4] Bütün bu çabalara karşın “insanlar ne kadar mutlu olmakta?”, “bir mesleği icra edecek olmak, insanın mutlu olmasına bir araç olabilir mi?” sorularının yanıtı bilinmemektedir.

Bununla birlikte mutlu olup olmamasını irdelediğimiz insan ile sağlık ve hemşirelik birbirinden ayrılmaz kavramlardır. Hemşirelik yaşam süreci içinde insanları anlamaya temellenmiş bir meslektir. Anlama insanı her boyutu ile ele almayı, yaşamdan zevk almasını kolaylaştırmayı ve bireyin mutluluğu için çalışmayı da kapsamaktadır. Ancak birinin mutluluğu için çalışan meslek üyelerinin kendilerinin de mutlu olması gerekir.^[5,6] Bu gereklilik bize mesleğin başında olan öğrencilerimiz hemşire olacakları için mutlu mu? sorusuna yanıt bulmaya yöneltti. Bu çalışmada yola çıkış noktamız mutlu insanlardan oluşan, mutlu meslek üyelerinin aynı zamanda başarılı insanların olabileceği inancıdır.^[6] Bu konuda oldukça sınırlı sayıda literatür bulunmaktadır. Yapılan bir çalışmada mutlu insanların daha fazla para kazandığı, daha fazla performans gösterdiği ve eylemleri gerçekleştirmek için daha üstün çaba sarfettiğini belirlemiştir.^[7] Bu bağlamda amacımız özel bir üniversitenin hemşirelik bölümü 1. sınıf öğrencilerinin hemşireliği tercih ettikleri için mutluluk/mutsuzluk nedenlerini de saptamaktır.

Araştırmada Yanıtlanması Beklenen Sorular;

1. Hemşirelik öğrencileri hemşire olacakları için mutlu mudur?
2. Mutluluk/mutsuzluk nedenleri nelerdir?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Şekli:

Araştırma tanımlayıcı tiptedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman:

Araştırma 07-12 Ocak 2010 tarihleri arasında; İstanbul'da bir Üniversite'nin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde yapıldı.

Evren ve Örneklem Seçimi:

Çalışmanın evren ve örneklemini, 2009 yılındaki Öğrenci Seçme

Sınavı (ÖSS) sonucunda, Hemşirelik Bölümüne yerleşen 100 öğrenci oluşturdu. Veriler gönüllülük esasına dikkate alınarak toplandı. Bu bağlamda örnekleme oluşturan öğrencilere araştırmanın amacı açıklandı. Böyle bir çalışmada yer almak istemeyen öğrenci olmadı.

Verilerin Toplanması:

Çalışmada öğrencilerin bireysel özelliklerine ait veriler öğrenci tanıma formu kullanılarak toplandı. Mutlu olma durumlarını belirlemeye yönelik sorular ise, literatür incelemesi^[3,7-10] ve hemşirelik bölümü ve davranış bilimlerinden altı uzman görüşü dikkate alınarak hazırlandı.

Araştırma verileri dağıt-topla tekniği kullanılarak toplandı. Önce öğrencilere araştırmanın amacı açıklandı, katılımın serbest olduğu, isterlerse çalışmada yer almayabilecekleri belirtildi. Öğrencilerden sözlü onam alındı, çalışmaya katılmayı reddeden öğrenci olmadı. Sonra öğrencilere yedi sorudan oluşan öğrenci tanıma formu ve mutluluk/mutsuzluk nedenlerini belirleyen iki açık uçlu sorudan oluşan soru formu verildi ve öğrencilerin kendilerinin doldurması istendi.

Veri Toplama Araçları

Öğrenci Tanıma Formu:

Öğrencilerin bireysel özelliklerini belirlemeye yönelik ad-soyad, cinsiyet, doğum tarihi, medeni durum, mezun olduğu lise, ÖSS puanı ve ÖSS yerleştirme tercih sırasını içeren yedi sorudan oluştu.

Mutluluk/Mutsuzluk Nedenleri Değerlendirme Formu:

“Hemşire olacağınız için mutlu musunuz?” ve “Mutlu/mutsuz olma nedeniniz nedir?” sorusunu içeren iki açık uçlu sorudan oluştu.

Veri Toplama Yöntemi:

Araştırma verileri dağıt-topla tekniği kullanılarak toplandı.

Verilerin Değerlendirilmesi:

Araştırmada açık uçlu sorulardan elde edilen veriler, üç araştırmacı tarafından bağımsız olarak değerlendirildi. Tüm veriler listelendi, daha sonra benzer ifadeler belirlendi, gruplandırıldı ve yüzdelik dağılım olarak verildi.

Araştırmanın Etik Yönü:

Çalışma öncesinde ilgili bölümden çalışma izni ve çalışmaya katılan öğrencilerin sözlü onamaları alındı ve gizliliğe önem verildi. Öğrencilerden soru formlarına isimlerini yazmamaları istendi.

Araştırmanın Sınırlılıkları:

Araştırmanın sadece bir üniversitede ve birinci sınıf öğrencileri ile yapılmış olması, bu araştırma için sınırlılık olarak kabul edildi. Bu nedenle araştırma sonuçları, sadece çalışma kapsamına alınan öğrencilere genellenebilir.

Bulgular

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %90'ı (n=90) kadın ve %100'ü (n=100) bekar'dır. Öğrencilerin yaşları minimum 18 maksimum 24 yaş arasında değişmekte olup, yaşlarının ortalaması 19.7'dir. Öğrencilerin %42'sinin (n=42) Anadolu Lisesi mezunu olduğu belirlendi.

Tablo 1: ÖSS'de Hemşireliği Tercih Yapma ve Puan Ortalamaları (N=100)

Tercih Sırası	N	%		
1. Tercih	14	14.0		
2. Tercih	28	28.0		
3. Tercih	6	6.0		
Diğer Tercihler	52	52.0		
ÖSS Puan Ortalamaları	Min.	Max.	X	SS
	269.0	330.0	283.2	31.3

Öğrencilerin %28'inin (n=28) ÖSS tercih sıralamalarında hemşireliği ikinci sırada tercih ettikleri belirlendi. Öğrencilerin ÖSS Puan Ortalamaları 283.2'dir (SAY-2) (Tablo 2).

Tablo 2: Mutluluk İfadeleri (N=100)

İfadeler	N	%
Mutluyum	89	89.0
Mutsuzum	10	10.0
Kararsızım	1	1.0

Öğrencilerin mesleki tercihleri ile ilgili mutluluk ifadeleri incelendiğinde; "mutluyum" diyen öğrencilerin oranı %89 (n=89) bulundu (Tablo 2).

Araştırmaya katılan ve hemşireliği seçtiği için mutlu olduğunu belirten öğrencilerin %46.1'inin (n=41) "insanlara yardım etmek ve bu konuda görev almak", %24.7'sinin (n=22) "insanların sağlıklarına kavuşmalarını sağlamak", %20.2'sinin (n=18) de "Hemşireliğin hayallerindeki meslek olduğu" için kendilerini mutlu hissettikleri belirlendi (Tablo 3).

Öğrencilerin bildirdikleri mutsuzluk nedenleri incelendiğinde; %40'ının (n=4) "özlem duyduğu insanlar olduğu için; kendilerini mutsuz hissettikleri" belirlendi (Tablo 4).

Tartışma

Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç^[11] olarak tanımlanan mutlu olma durumunun incelendiği

Tablo 3: Hemşireliği Tercih Ettiği için Mutlu Olma Nedenleri (N= 89)

İfadeler	N	%
"İnsanlara yardım etmeyi seviyorum. Hemşireliğin doğası bu oluşturuyor. Ben bu konuda görev alacağım için çok mutluyum."	41	46.1
"En kötü günlerinde çevremdeki insanlara, acil ihtiyacı olan ve iyileşme sürecinde olan hastaların sağlıklarına kavuşmasını sağlamak ve daha sonra yüzlerinin gülmesiyle bana dönen memnuniyet ifadesi beni mutlu ediyor."	22	24.7
"Hemşirelik hayalimdeki meslekti."	18	20.2
"Bu meslekte kendimi tanıyorum. Hemşirelik mesleğinin beni mutlu edeceğine ve gereksinimlerimi karşılayacağına inanıyorum."	8	9

bu çalışmadan elde edilen veriler aşağıda literatür bilgisi ışığında tartışıldı.

Fransız Rönesans dönemi filozoflarından Michel de Montaigne, insanın ortaya koyduğu en değerli şaheserin bir amaç uğruna yaşamak olduğunu belirtmiştir. Kişinin bir amacı, ona yön veren bir hedefinin olması, tek tek yaptığı her davranışa anlam katar.^[12] Bu bağlamda mutlu olma durumlarını incelediğimiz, hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin %20.2'sinin (n=18) hayalindeki mesleğin hemşirelik olduğu saptandı. Yiğit ve arkadaşlarının^[13] 2007 yılında yaptıkları çalışmada hemşirelik öğrencilerinin %35.2'sinin hayal ettiği üniversitede ve %27.1'inin hayal ettiği bölümde okumakta olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada

Tablo 4: Hemşireliği Tercih Ettiği için Mutsuz Olma Nedenleri (N= 10)

İfadeler	N	%
"Hemşireliği tercih ederek buraya geldiğim ve yanında olmadığım, özlem duyduğum insanlar olduğu için"	4	40
"Bu meslek için kendimi henüz uygun bulmuyorum. Ama en iyisini yapmaya çalışacağım."	2	20
"Her zaman mutsuz değilim, her istediğim tüm ve eksiksiz olmadığı için şu an mutsuzum"	2	20
"Çaba harcanması gerektiği için yorucu olduğunu düşünüyorum. Ama diğer taraftan insanlara yardım etmek güzel bir şey"	2	20

öğrencilerin ÖSS tercih sıralamalarında; %14'ü (n=14) hemşirelik bölümünü birinci sırada, %28'i (n=28) ikinci sırada tercih ettikleri saptandı. Bu veriler öğrencilerin yarısına yakınının mesleği isteyerek seçtiğini göstermiştir.

Literatürde mutlu insanların, evlilik, arkadaşlık, kazanç, iş performansı ve sağlık gibi yaşamın pek çok alanında başarılı olduğu belirtilmiştir.^[10,14] Bu çalışmada öğrencilerin %89'unun (n=89) "hemşire olacakları için kendilerini mutlu hissettikleri" ve %46.1'inin (n=41) insanlara yardım etmekten mutluluk duyduklarını belirttikleri saptandı. Bu sonuçlar oldukça memnuniyet vericidir. Hemşirelik bölümü öğrencileri ile yapılan bir başka araştırmaya göre, öğrencilerin %78.1'i hemşirelik bölümünü seçtiği için mutlu olduğunu ifade ederken, %21.9'u pişman olduğunu belirtmişlerdir.^[13] Ne var ki, çelişki öğrenciden çok üniversiteye yerleştirme sisteminden kaynaklanmaktadır. Çünkü öğrenciler üniversiteye ve bölüm seçerken puanlarına göre sıralama yapmak durumunda kalmakta ve sistem bir meslek sahibi olmak için öğrenciyi istemediği bölümü seçmeye zorlanmaktadır.

Abraham Maslow, insanın yaşayabileceği en iyi kader, onun başına gelebilecek en büyük şans, çok sevdiği bir işi yaparken aynı zamanda o işten kazanç sağlaması olduğunu belirtmiştir.^[12] Bu demektir ki araştırma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin bu mesleği mutlu bir şekilde sürdüreceklerdir. Literatürden elde edilen veriler, araştırma sonucunu desteklemektedir.

Wrzesniewski, insanın hayattan ve işten sağladığı doyumun, kişinin kazandığı gelirden ya da elde ettiği mesleki saygınlıktan çok, yaptığı işi nasıl gördüğüne bağlı olduğunu saptamıştır. Aynı zamanda Wrzesniewski'nin yaptığı araştırmalar, kurumsal hiyerarşide daha yüksek mevkilerde bulunan çalışanların ideallerindeki işi yapuklarını düşünme olasılığının diğer çalışanlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.^[15] Atalay ve arkadaşlarının^[16] yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin hemşirelik eğitiminin ilk iki yılında klinik uygulamalar ve kişiler arası ilişkiler konusunda güçlükler yaşadığı belirtilmiştir. Bu güçlüklerin nedeni, öğrencilerin ilk yıllarında mesleklerini tanıma döneminde olmalarına, mesleklerini tam benimsememiş olmalarına ve sosyal çevrelerinden Hemşirelik mesleğine karşı olumsuz tepki almalarına bağlanmıştır. Ancak, bu öngörüler ve araştırma bulguları, bu çalışma sonuçları ile paralellik göstermemektedir.

Bu araştırmaya kabul edilen öğrencilerin hemşirelik mesleğine olan bakış açılarının ve yaklaşımlarının pozitif yönde olmasının, aldıkları eğitimde ve gelecekteki meslek yaşantısındaki doyumlarını da olumlu yönde etkileyeceği düşünülebilir.

Hemşireliğin görevlerinden biri bireylere, ailelere ve gruplara,

yaşadıkları, çalıştıkları ortamın çetin koşulları içerisinde fiziksel, ruhsal ve sosyal potansiyellerini belirlemeleri ve bu potansiyeli değerlendirilmeleri konusunda yardımcı olmaktır.^[17] Yaş ortalamaları 19.7 olan öğrencileri bu bilince varacak şekilde yetiştirmek, hemşirelik eğitiminin hedefi olmalıdır. Ayrıca, bu yaş grubunda çoğu öğrencinin kendini mutlu hissetmesi bilimsel araştırmalarla da desteklenmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2009 Yaşam Memnuniyet Araştırması kapsamında elde edilen verilere göre yaş gruplarına göre en mutlu kesimin 18-24 yaş olduğunu belirlemiştir.^[18]

Eğitimciler, eğitimi verdikleri mesleği ya da işi, olduğundan farklı bir şekilde göstermek yerine, bu meslekte kişinin belli bir anlam bulmasını ve ondan keyif almasını sağlayacak potansiyelin var olduğunu verdikleri eğitimde vurgulamalıdır. Yaptığımız işi algılama tarzımız, onu kendimize ve başkalarına anlatma şeklimiz, verdiğimiz eğitimin etkinliği açısından son derece önemlidir.

Filozof Ralph Waldo Emerson, bu hayatın bize sunduğu en güzel tesellilerden birinin de hiç kimsenin kendisine yardım etmeden başka birine içten bir şekilde yardım etmeyeceği gerçeğinin olduğunu belirtmiştir.^[12]

Fredricson yaptığı araştırmada, olumlu duyguların çevremizde dikkat ettiğimiz şeylerin kapsamını genişlettiğini saptamış ve mutlu olduğumuz zaman başkalarının ihtiyaç ve isteklerine odaklanma şansımızın arttığını belirtmiştir.^[9] Isen ve George'un yaptığı araştırmada, kendimizi iyi hissettiğimiz zaman başkalarına yardım etme isteğimizin daha fazla olduğu gösterilmiştir.^[12]

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin en önemli mutluluk nedeninin, insanlara yardım etme duygusu ve insanlara yardım etmeyi içeren faaliyetlerde bulunma olduğu saptanmıştır. Yapılan benzer çalışmalarda da bu sonuç elde edilmiştir.^[8,19] Aslında bize anlamlı gelen, zevk veren ve başka insanlara yardım etmeyi içeren faaliyetlerde bulunduğumuzda, yaşadığımız mutluluğu büyük ölçüde artırmış oluruz. Böylece bir mutluluk döngüsü oluşturmuş oluruz.

Sonuç

Araştırma kapsamına alınan hemşirelik bölümü öğrencilerinin mutluluk yolunda yürümeye başlayan, mutlu öğrenciler olduğu saptanmıştır. Bu sonuçların yardım etme bilim ve sanatının uygulayıcısı olan hemşire öğrencilerin mesleki uygulamalarını olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Bu etkiyi görmek için öğrencilerin mutlu olma ifadelerinin ve mutluluk/ mutsuzluk nedenlerinin devam ettikleri sınıflara göre değerlendirilmesi önerilir.

KAYNAKLAR

1. Arık Toprak M. Çalışanların bakışı açısından verimlilik, temel değerler, başarı faktörleri, bir alan araştırması. İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi 2005;8(2):75-85.
2. Surowiecki J. Technology and happiness. The impact of emerging technologies: Technology Review 2005;1-6.
3. Alain C. Mutlu olma sanatı. 2. Basım. İstanbul: Kaknüs Yayınları; 2005. s. 7-9.
4. Klein S. Mutluluğun formülü. 1. Basım. Ankara: Arkadaş Yayınevi; 2004. s. 11-8.
5. Layard R. Happiness is back. Prospect 2005;108.
6. Warr P. Searching for happiness at work. The Psychologist 2007;20(12):726-9.
7. Boehm JK, Lyubomirsky S. Does happiness promote career success? Journal of Career Assessment 2008;16(1):101-6.
8. Hodgman EC. High school students of color tell us "What nursing and college mean to them." Journal of Professional Nursing 1999;15(2):95-105.
9. Fredrickson BL. What good are positive emotions. Review of General Psychology 1998;2(3):300-19.
10. Lyubomirsky S, Schkade D, Sheldon KM. Pursuing happiness the architecture of sustainable change. Review of General Psychology 2005;9(2):111-31.8
11. Mutluluk Tanımı. Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/> (Erişim tarihi: 17.01.2010).
12. Shahar-Ben T. Daha mutlu yaşamak. 3. Baskı. İstanbul: Elma Yayınevi; 2008. s. 51-119.
13. Yiğit R, Esenay IF, Derebent E. Türkiye'de hemşirelik son sınıf öğrencilerinin profili. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2007;11(3):1-10.
14. King AL, Hicks AJ, Jennifer LK, Del Gasio AK. Positive affect and the experience of meaning in life. Journal of Personality and Social Psychology 2006;90(1):179-96.
15. Wrzesniewski A, Dutton EJ, Debede G. Interpersonal sensemaking and the meaning of work. Research in Organizational Behavior 2003;25:93-135.
16. Kaynar A, Şahin A, Bayrak D, Karakoç G, Ülke F, Öztürk H. Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin doyum düzeyleri. Cumhuriyet Üniversitesi HYO Dergisi 2006;10(3):1-8.
17. Karadağ G, Uçan Ö. Hemşirelik eğitimi ve kalite. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2006;1(3):1-10.
18. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2009 Yaşam Memnuniyet Araştırması www.tuikrapor.tuik.gov.tr/reports (Erişim tarihi: 28.06.2010).
19. Law W, Arthur D. What factors influence Hong Kong school students in their choice of a career in nursing? International Journal of Nursing Studies 2003;40:23-32.